

26.03.2019

Omlegging av Sametingets næringsstøtte - Internt høringsnotat i NSR

Innledning

Som en del av NSR sitt prosjekt på Sametinget i denne perioden, jobber Sametingsrådet nå med en helhetlig gjennomgang av Sametingets virkemiddelbruk i næringspolitikken. Dette vil gjøres gjennom en sametingsmelding om næringspolitikk, som nå utformes delvis på bakgrunn av [Sametingsrådets redegjørelse om næringspolitikken](#) som ble fremmet høsten 2018.

Sametingsmeldingen vil ta for seg flere sider av Sametingets næringspolitikk, men de store valgene knytter seg til hvordan Sametinget prioriterer støtte til næringer i en periode der de totale virkemidlene i Sametingets forvaltning går ned, samtidig som det er et økt press på disse midlene fra flere geografiske områder. Svaret på spørsmålet vil få konsekvenser for hvilke tiltak som får støtte. NSR kjører derfor en høring i organisasjonen der sameforeningene, og enkeltmedlemmer, inviteres til å komme med innspill på den overordnede organiseringen av Sametingets virkemidler for næringsutvikling. På bakgrunn av disse innspillene vil Landsstyret behandle saken som igjen sendes videre til sametingsgruppa og sametingsrådet. I dette høringsnotatet beskrives noen av spørsmålene vi behøver et svar på.

Den interne NSR-høringen har frist **fredag 26. April**. Send høringsinnspill til nsr@nsr.no.

Bakgrunn

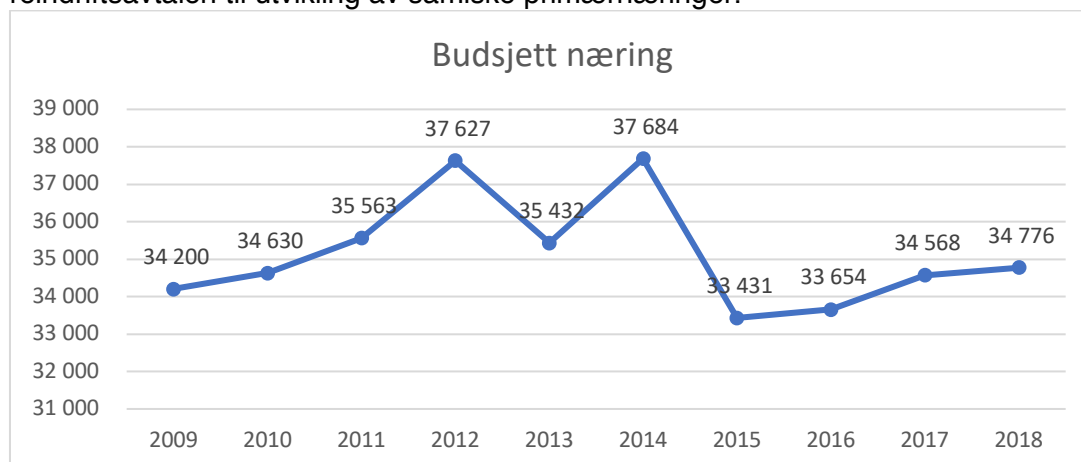
Et generelt trekk ved næringslivet i de samiske områdene er at primærnæringene står sterkt og at man har et relativt ensidig næringsliv. Sametingets næringspolitikk er fra grunnen av innrettet slik at utvikling av og rekruttering til primærnæringene er sentralt. Dette har sammenheng primærnæringenes sterke stilling som sysselsetter i samiske områder, og ikke minst med primærnæringenes viktige funksjon som samisk kulturbærer i seg selv og som "leverandør" av det materielle grunnlaget for kulturen vår. De andre beinene næringspolitikken hviler på er utvikling av et variert næringsliv som bidrar til arbeidsplasser og bosetting i de samiske områdene, kreative næringer og duodji som næring. I Sametingets budsjett for 2019 er fordelingen mellom innsatsområdene slik som det fremkommer i følgende tabell.

7.1.1 Innsatsområder - næringer

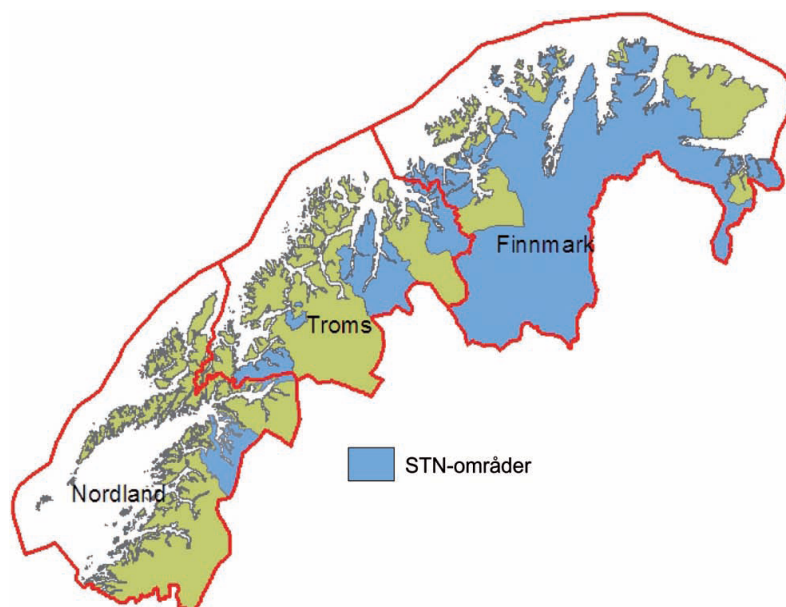
	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Avvik 2018 - 2019	Avvik i %
Primærnæringer	7 500	6 500	1 000	15,4 %
Variert næringsliv, kombinasjons- og utmarksnæringer, verdiskaping og nyetableringer	9 461	10 200	-739	-7,2 %
Kreative næringer a)	2 650	3 404	-754	-22,2 %
Duodji	14 039	14 672	-633	-4,3 %
Sum	33 650	34 776	-1 126	-3,2 %

a) Kr 850 000 er overført til kapitte 14 Administrativt nivå. Dette gjelder 1 stillingsressurs.

Den generelle budsjettutviklingen for næringer har vært negativ. Dette henger tett sammen med den generelle utviklingen i Sametingets budsjett, der man får mindre og mindre tilgjengelig i overføringer generelt fra staten. I tillegg har man mistet til sammen 4 millioner i Sametingets forvaltning som man tidligere hadde gjennom jordbruksavtalen og reindriftsavtalen til utvikling av samiske primærnæringer.

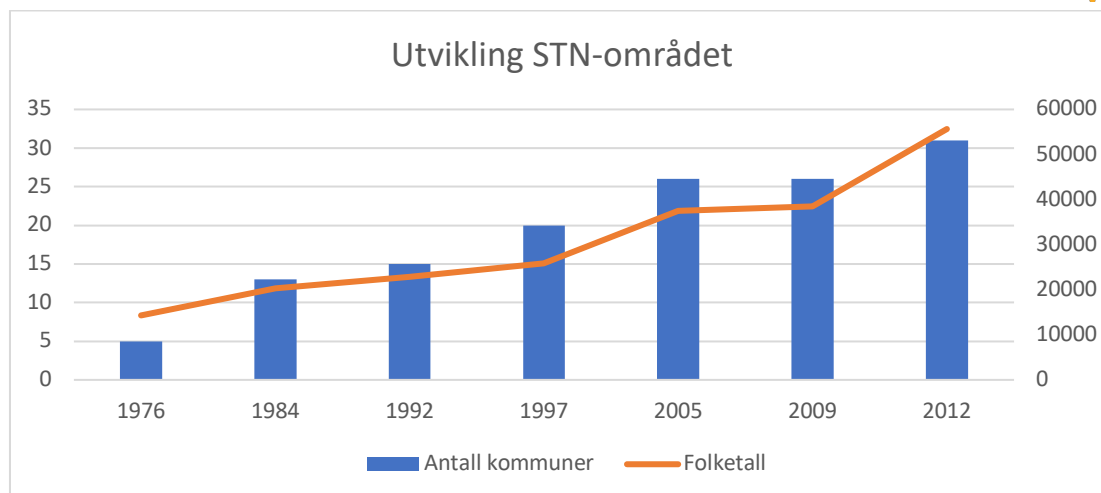
Utgangspunktet for å få tilskudd til næringsutvikling fra Sametinget, er at søker befinner seg innenfor virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling, også kjent som STN-området. Området omfatter hele eller deler av 31 kommuner, hvorav 13 er i Finnmark, 14 er i Troms, samt Hamarøy, Tysfjord, deler av Narvik og Evenes i Nordland. Kartet viser STN-området slik det var før 2012. I 2012 kom i tillegg Salangen, Balsfjord, Karlsøy, Skjervøy og Nordreisa med.

Det er seks nye kommuner som ønsker å komme inn i området, og flere kommuner kan komme til å søke seg inn i fremtiden, som følge av for eksempel kommunesammenslåinger. Sametinget har ingen retningslinjer for opptak av kommuner i STN – området, eller krav til kommunene som er inkludert, men det pleier å ligge et kommunestyrevedtak bak søknaden og en beskrivelse hvorfor kommunen søker. Kommunene som har søkt om innlemmelse er Lenvik, Torsken, Tranøy, Dyrøy, Bardu og deler av Lebesby.

STN-området gjelder for støtte til primærnæringer og variert næringsliv, men ikke for støtte til samiske kulturnæringer, tilleggsnæringer i reindrift, samisk reiseliv og duodji. Utfordringen er at man på grunn av relativt få midler må begrense hvem som kan søke på midler. Det er ikke aktuelt å knytte søkerbaserte midler til etnisitet, så derfor kan man enten begrense hvem som kan søke gjennom å definere et geografisk område slik som STN-området. Eller man kan ha en tematisk avgrensning, slik Sametinget har valgt å gjøre med for eks. kreative næringer, reiseliv og duodji.

Utfordringene med en geografisk avgrensning er at man med de begrensede midlene ikke har mulighet til å inkludere hele det samiske området på norsk side uten å ende opp med å smøre små midler ut over et veldig stort område. Et sentralt utviklingstrekk er at folketallet og antall kommuner i STN-området har økt, samtidig som budsjettet har gått ned.

I praksis betyr utvidelsen STN-området at man ender opp med å måtte avslå mange prosjekter. For “varierte næringsliv”, hvor formålet er å bidra til generell næringslivsutvikling, så har man i utgangspunktet ikke en sterk innretning på hvem som prioriteres. Dette gjør at man støtter alle slags bedriftsutviklinger i samiske områder, uavhengig av om søker identifiserer seg som samisk eller ikke, eller om bedriften har et “samisk innhold”.

Et hovedspørsmål i næringsmeldinga er om vi skal legge om måten man tenker næringsstøtte på Sametinget.

Alternativer

1: Avvikle STN-området og utvikle innholdsbaserte kriterer for støtte.

En slik omlegging vil i praksis bety at støtteordningene blir nasjonale og at kriteriene for å få støtte vil kunne knyttes til tilknytning til samisk kultur. En åpenbar fordel vil være at man får med alle samiske områder, og at man sikrer at støtte fra Sametinget går til åpenbare samiske tiltak. Utfordringer er at det er svært vanskelig å definere hva som er samisk og ikke i primærnæringer som jordbruk og fiskeri, samt at det kan være vanskelig å støtte generelt næringsliv i samiske bygder (for eksempel en rørlegger eller elektriker i Sirbma eller Musken).

2: Tettere kommunalt samarbeid

Dette alternativet er en løsning der kommuner som forplikter seg til felles satsninger på samisk næringsliv i praksis vil utgjøre et nytt geografisk område. Det vil være positivt å samarbeide tett med kommunene om felles satsninger på samisk næringsutvikling. En åpenbar utfordring er at samiske områder i kommuner som ikke viser stor interesse for samiske spørsmål kan falle utenfor, og at området i praksis innskrenkes.

3: Beholde eller utvide STN-området

En slik løsning vil i praksis være å beholde ordningen vi har i dag, med dagens geografiske område eller med en utvidet løsning der flere av kommunene i det tradisjonelle samiske området kommer med. Utfordringen er at man allerede ser at det ikke er nok midler i forhold til antall søkere i området og at ordningenes legitimitet synker ved at man må gi mange avslag. I tillegg risikerer man at Sametingets virkemidler blir mer oppstykkede og mindre treffsikre.

4: Beholde STN-området for primærnæringer, men utvikle innholdsbaserte kriterer for variert næringsliv

En mulig løsning er å gjøre begge deler. Å beholde et geografisk virkeområde for primærnæringer og samtidig legge om ordningen for variert næringsliv. Da kan man både innrette ordninger etter samisk innhold, samtidig som primærnæringsstøtten som er så viktig i samiske områder opprettholdes. En slik ordning vil imidlertid ikke løse utfordringer knyttet til at potten til primærnæringer er liten sammenlignet med antall søkere, og det kan i teorien oppstå utfordringer med store søkermasser fra byer og større tettsteder til variert næringsliv.

NSRs vedtatte politikk

[I NSRs valgprogram](#) for denne perioden står følgende.:

NSR mener at det skal stilles krav til samisk innhold og samisk samfunnsmessig nytte for næringsprosjekter Sametinget støtter.

Sametingsrådets og sametingsgruppas politikk bygger ellers på [Muohtačalmmit-erklæringen](#), som er den politiske plattformen for NSR og samarbeidspartnerene Senterpartiet, Flyttsamelista og Áarjel-saemiej gielh.

Politiske dokumenter NSR har fremmet i Sametinget, og som vil være et grunnlag for arbeidet med næringsmeldinga er [Sametingsmelding om reindrift fra 2016](#) og [strategi for næringsutvikling i sjøsamiske samfunn fra 2017](#).